Świdnickie Studia Teologiczne
Rok XVIII (2021), s. 242–245

Wiesław Łyko OMI, *Wdowi grosz w skarbonie Kościoła. Zręby duchowości konsekrowanego wdowieństwa, refleksje – inspiracje – świadectwa. Vademecum konsekrowanych wdów i wdowców*, Rzeszów: Wydawnictwo i Drukarnia Diecezji Rzeszowskiej 2018, ss. 174

Drogi powołania chrześcijańskiego są niezwykłym bogactwem odpowiedzi na wezwanie do świętości, które adresowane jest do każdego ochrzczonego. To nie tylko ludzka doskonałość. Ta droga chrześcijańskiego świadectwa jest proporcjonalna do Bożego wezwania, a Bóg nigdy nie szczędzi swoich łask i darów, aby sprostać proponowanej drodze. Pytanie tylko o adekwatność chrześcijańskiej odpowiedzi. Ta zaś, jeśli jest pozytywna, może mieć wielorakość form, np. powołanie do kapłaństwa sakramentalnego, małżeństwa czy dziewictwa.

Wśród tych dróg jest także powołanie do wdowieństwa konsekrowanego w Kościele, jako swoista samotna kontynuacja sakramentalnej przysięgi małżeńskiej po śmierci współmałżonka. Jest to znak rozeznany już w tradycji biblijnej Nowego Testamentu, a następnie bardzo żywy w czasach starożytności chrześcijańskiej, zwłaszcza w nauczaniu patrystycznym. Po Soborze Watykańskim II widać, że ta droga powołania przeżywa swój renesans.

Autor prezentowanej książki jest kapłanem Zgromadzenia Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej. Od lat zajmuje się duszpasterstwem na rzecz odradzającego się „Odro viduarum" – Stanu wdów konsekrowanych. Jest autorem wielu prac w zakresie tej problematyki. Prowadził wiele konferencji, rekolekcji i innych ćwiczeń duchowych. Brał udział także w opracowaniu różnych tekstów liturgicznych o tej tematyce. Jest ogólnopolskim moderatorem wdów konsekrowanych.

Studium otwiera spis treści (s. 5) oraz słowo wstępne abp. Władysława Ziółka, arcybiskupa metropolity łódzkiego – seniora (s. 7-12). Następnie zamieszczono tekst autora pt. *Zamiast wstępu* (s. 13-14. Całość książki podzielono na 10 rozdziałów. Te z kolei na opatrzone tytułami paragrafy i punkty.

Autor wskazuje najpierw na eklezjalną nobilitację wdowieństwa, wyraźniejszą po Soborze Watykańskim II. To większe uwyraźnienie tego znaku w Kościele i dla świata. Jednocześnie jest to duszpasterskie wyzwanie dla Kościoła w Polsce (s. 15-22). Ważne jest ukierunkowanie w stronę duchowości wdowieństwa. To jest uprzywilejowany sposób otwarcia się na miłość Bożą (s. 23-26).

Powołanie i misja wdowy na kartach Pisma św. to tytuł trzeciego rozdziału prezentowanego studium. Wdowa jawi się tu jako świadek dobroci i miłości Boga, a jednocześnie jest mężną niewiastą modlitwy, nadziei i ufności. To m.in. przykład prorokini Anny czy Judyty (s. 27-34). Miłość silniejsza niż śmierć to nowa droga wdowy czy wdowca do odkrycia pełni miłości Bożej. To pytanie o „[…] wdowieństwo zaakceptowane jako kontynuacja powołania małżeńskiego" (*Gaudium et spes*, nr 48). Autor dokonuje tutaj interpretacji przemówienia papieża Piusa XII wygłoszonego w Castel Gandolfo 16 września 1957 r. (s. 35-50).

Piaty rozdział opatrzono tytułem: *Tajemnica zranionych zaślubin czyli oblubieńczy rys wdowieństwa*. Kościół współczesny bardzo potrzebuje ludzi wolnych dla Boga i dla bezinteresownej służby bliźnim. (s. 51-59). Wobec tych wyzwań i oczekiwań ważne jest zwrócenie uwagi na eucharystyczny rdzeń życia wdowy. Zdaniem św. Polikarpa wdowa jest ołtarzem Boga, a jednocześnie, można dodać, także „niewiastą Eucharystii" (s. 61-71).

Maryjne oblicze konsekrowanego wdowieństwa omówiono w kolejny rozdziale studium. Autor dodał jeszcze podtytuł: *Madonna Akceptacji – Matka Przyzwolenia.* «*Niech mi się stanie według Twego słowa!*». Tutaj widzimy Maryję jako Dziewicę wierzącą – Virgo credens! (s. 73-81). Dobrze, że wskazano także na misję modlitwy i wstawiennictwa „dniem i nocą". Na myśl przychodzi natrętna modlitwa wdowy. To swoista wszechmoc na kolanach, która winna prowadzić do realnego zjednoczenia z paschalną ofiarą Jezusa Chrystusa (s. 83-91).

O. Wiesław Łyko zwraca także uwagę na eschatologiczny horyzont wdowieństwa. Zresztą sam Kościół jest jako wdowa czy wdowiec poświęcony nadziei oczekiwania, ma oblicze wdowieństwa. Jest to nieustanne przeżywanie tajemnicy tęsknoty (s. 93-99).

Ostatni rozdział nosi tytuł: *W dynamice wierności – inspiracje modlitewne*. W podtytule dodano: *Wierzyć: być wolnym dla Boga*. Autor przywołał trzy ikony wiary: Maryję, Wdowę z Sarepty i Teresę od Dzieciatka Jezus. Interesujące są uwagi na temat zawierzenia jako źródła świadectwa i misji w świetle ks. Dolindo Ruotolo (s. 101-114).

Książkę zamyka treściwo *Epilog: Zamiast zakończenia – Trudne piękno konsekrowanego wdowieństwa* (s. 115-116). Dodano jeszcze trzy aneks: 1. *Dekalog duchowy wdowy konsekrowanej* (s. 117-125); 2. Świadomość konsekracji – konsekracja świadomości. Wypowiedzi i świadectwa wdów (s. 127-143); 3. *Konsekracja czy pobłogosławienie? Wokół terminologii Obrzędu b*łogosławieństwa *wdów* (s. 145-152). Z kolei zamieszczono *Obrzędy b*łogosławieństwa *wdów dla diecezji polskich* (s. 153-169). Dodano jeszcze sugestie duszpasterskie *W stronę przyszłości* (s. 169-170), *Modlitwę błogosławieństwa wdów* (s. 171-172) oraz *Pomocniczy słowniczek niektórych pojęć i skrótów* (s. 173-174).

Sobór Watykański II przypomina:

> Wdowieństwo, podjęte z odwagą jako przedłużenie powołania małżeńskiego, niech będzie we czci u wszystkich (KDK 48).

Prezentowane opracowanie wpisuje się twórczo w troskę o głębsze zrozumienie tego zalecenia Kościoła, jak i jego praktyczną realizację. Treści historyczne i teologiczne wiążą się mocno z treściami kulturowymi oraz prawnymi i liturgicznymi. Taka interdyscyplinarność jest cenną cechą opracowania o. Wiesława Łyko.

Wymowne jest, że Kongregacja Kultu Bożego, która – po wielu latach – wydała *Ceremoniał liturgicznej posługi biskupów* (Katowice 2103), nic nie wspomina o stanie wdów i pustelników. Te dwa stany są pomijane przez Stolicę Apostolską, a dokładnie odpowiednią kongregację, i nie ma informacji, aby w tej materii podejmowane były znaczące działania, zwłaszcza na płaszczyźnie liturgicznej. Dziwi taka postawa, która jest brakiem odpowiedzi na wskazania Soboru Watykańskiego II oraz oczekiwania duszpastersko-liturgiczne Kościoła. Wydano jedynie *Obrzędy konsekracji dziewic* (Katowice 2001). Dlatego należy z uznaniem przyjąć przygotowane przez Komisję ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów Episkopatu Polski *Obrzędy błogosławienia wdów dla diecezji polskich*. Pełnią one *ad experimentu* cenną rolę duszpasterską.

Wydaje się, co wynika także ze studium o. Wiesława Łyko, że problematyka stanu wdów i wdowców wymaga dalszych studiów, i to interdyscyplinarnych. Winne one dotyczyć zwłaszcza liturgii i liturgiki, prawa kanonicznego oraz *iurisprudentia*, duchowości i duszpasterstwa, a także teologii. Jest to wielkie pole debaty, studiów oraz propozycji, które winny wypracować pełną realizację wskazań nauki Soboru Watykańskiego II, zwłaszcza *Konstytucji duszpasterskiej o Kościele współczesnym Gaudium et spes* (por. 48-50), a przede wszystkim adhortacji apostolskiej Jana Pawła II *Vitae consecrata* z 25 marca 1996 r. Nie można tutaj pominąć także *Katechizmu Kościoła Katolickiego* oraz *Kodeksu prawa kanonicznego dla Kościołów Wschodnich* (kan. 570).

Stan wdów konsekrowanych prezentowany jest jako ciągle aktualna prawda Kościoła powszechnego, tak samo istotna, jak wiele innych. Autor czyni to z dużym taktem i kulturą teologiczną oraz liturgiczną, mając zapewne świadomość, iż kwestie te są nadal mało znane, a stąd i mało zrozumiałe. Praca o. Wiesława Łyko może być tutaj pomocna.

Jak zaznacza sam Autor

> Niniejszy zapis jest owocem 20-letniej posługi na rzecz odradzającego się również w Polsce starochrześcijańskiego *Ordo Viduarum* – Stanu wdów konsekrowanych. Nie jest to książka do czytania jednym tchem, ile raczej swoistym duchowym podręcznikiem – vademecum dla wdów i wdowców konsekrowanych oraz dla osób pragnących wejść na wdowią drogę życia konsekrowanego. (s. 14)

Faktycznie, Autor jest jednym z najbardziej rozpoznawalnych teologów i badaczy, jednocześnie z dużym doświadczeniem pastoralnym.

Warto zauważyć, że pierwsza w Polsce publiczna celebracja wejścia na drogę indywidualnej formy życia konsekrowanego w stanie wdowy odbyła się 8 września 1996 r., w kaplicy Arcybiskupiego Wyższego Seminarium Duchownego w Szczecinie. To odczytanie współczesnego przesłania soborowego. Niektóre diecezje włączyły się w tę drogę powołania chrześcijańskiego.

Cenne są informacje z nauczania patrystycznego oraz Magisterium Kościoła. Warto także odnotować odwołania biblijne oraz przykłady z dziejów Kościoła. Natomiast szkoda, że nie sporządzono choćby wybiórczej bibliografii, która mogłaby służyć dalszemu pogłębieniu wiedzy o konsekracji wdów i wdowców. Taki materiał jest bardzo oczekiwany, bowiem byłby pomocny w praktycznych przygotowaniach do stanu konsekrowanego wdowieństwa, które przeżywa renesans w Kościele posoborowym. Jest to oczekiwane tym bardziej, że literatura jest coraz obszerniejsza, choć stale winna się powiększać.

Opracowanie o. Wiesława Łyko jest cennym materiałem, który może zdynamizować praktykę stanu wdów i wdowców. Współczesny Kościół w Polsce potrzebuje takich materiałów formacyjnych na płaszczyźnie liturgicznej, teologicznej, duszpasterskiej oraz duchowości. Proponowane przemyślenia są ważnym wskazaniem na ów „wdowi grosz" (por. Mk 12,44). Warto go dostrzec, docenić, uformować i przyjąć w misji ewangelizacyjnej Kościoła. Po prostu nie wolno nie zauważyć tego powołania, a czasem ma się takie wrażenie, patrząc na konkretne postawy ludzi i instytucji Kościoła.

Dobrze że o. Wiesław Łyko tak szeroko zaangażował się wokół odradzającej się drogi stanu wdów konsekrowanych. To jego wielka zasługa organizacyjna, a jednocześnie zaangażowanie praktyczne w to dzieło. Książka prezentuje szeroką wiedzę oraz kompetencje naukowe o. Wiesława Łyko OMI. Wszystkie te element stanowią ważny znak przyszłości konsekracji wielu osób ochrzczonych na drodze życia konsekrowanego.

Bp Andrzej F. Dziuba